

גולדה ומנחם בגין. צילום: דניאל פרידמן

50 שנה מפרידות בין מלחמת יום הכיפורים שפרצה בשנת 1973, למלחמת 7 באוקטובר שאנו מצויים בה. היא אלה שני אירועי זרועה שבהם זשנו ישראלים רבים שהמרינה נתונה בסכנה קיומית. להשוואה בין שתי מלחמות אלה ניתן להקדיש כרבים שלמים. ברשימה הנוכחית אוכל להתייחס לנקודות ספורות בלבד. בשנת 1973 מנתה אוכלוסיית ישראל פחות מ-3.5 מיליון נפש. מספר החרדים הפטורים משירות הסתכם בכמה מאות, ובכלל האוכלוסייה החרדית הייתה צנועה בהיקפה ומעמדה הפוליטי היה שולי למדי. היו אז רק ארבעה חברי כנסת חרדים לעומת 18 כיום (עליית החרדים הפיכתם לגורם מרכזי בפוליטיקה הישראלית היא פרי פועלו של מנחם בגין, שעלה לשלטון ב-1977).

לעומת זאת, המלחמה הנוכחית בעזה הושתתה על אסטרטגיה כושלת ועל תכנון מראש של מלחמה ממושכת. הדבר שירת את האינטרס האישי של בנימין נתניהו ושל הרמטכ"ל הרצי הלוי, להרויח אותם מאירועי 7 באוקטובר, אך היה בניגוד גמור לאינטרס הישראלי. היה זה מתכנן ברור לכישלון, שאכן אירע. במהלך המלחמה קרס לחלוטין מעמדה הבינלאומי של ישראל. לעומת זאת, במלחמת יום הכיפורים מעמדה הבינלאומי של ישראל לא נפגע ונותר כפי שהיה לפני פרוץ המלחמה.

ניתן גם להשוות את התנהגות האצילית של גולדה מאיר להתנהגות הירודה והקולקלת של נתניהו. גולדה לא הייתה אחראית אישית לפרוץ מלחמת יום הכיפורים. אומנם טענו כלפיה שהייתה יכולה להגיש להסדר עם המצרים לפני המלחמה, אך ספק רב אם אפשרות זו הייתה קיימת. לעומת זאת, אחריהו האישי של נתניהו וזעקת לשמיים. הוא זה ששחרר למעלה מאלף מחבלים, ובהם יחיא סנוואר, תמורת חייל ישראלי אחד. הוא זה שריגל במדיניות שממאס טוב לישראל. הוא זה שדאג לחזק את שלטון חמאס באמצעות הורמת מאות מיליוני דולרים ששימשו בחלקם לבניית המגרות. הקונספציה שלפיה חמאס מורתע היא תולדה טבעית של מדיניות זו שחללה לצה"ל. והנהיג הכושל של המלחמה בעזה, אף הוא באחריותו.

גולדה מאיר אישרה לרמטכ"ל דודו את הגדלת גיוס המילואים בסמוך לפרוץ המלחמה (בניגוד לעמדת שר הביטחון דייץ). היא גם נתנה גיבוי מלא לאסטרטגיה המוצלחת של דודו. הממשלה בראשות מינה ועדת חקירה (אף שנתורר שאלות בדבר היקף סמכותה), והועדה ציינה אותה לשבח. גולדה אף זכתה בבחירות שהתקיימו לאחר המלחמה.

גולדה, הפוליטיקאית הקסוחה שמעולם לא נכנעה לניסיונות סחיטה של מחבלים, לא ניסתה בשום שלב להטיל את האחריות על צה"ל, על הרמטכ"ל או על אדם אחר כלשהו. היא יכלה לשרר פוליטית אם רק הייתה מרחיקה את דייץ מממשלתה. היא כחרה שלא לעשות זאת. לתפיסתה, האחריות היא משותפת, והיא החליטה להתפטר. לעומתה, נתניהו מסרב לחקירה כלשהי. מקורביו מאשימים עולם ומלואו את צה"ל, את הרמטכ"ל ואת ייש המשפט. רק נתניהו פתור. במדינתו, בית לזקוף לזכות את ההצלחות שאירעו במהלך המלחמה, ואילו הכישלונות הגדולים הם של הוולת. מסתבר שנתניהו הצליח כנראה בדרך פלא לשחרר את עצמו מתחושת האשם, האחריות והבושה. גולדה ונתניהו - עולמות הפוכים. ❖

tguvot@maariv.co.il

שני מנהיגים, שוולמות הפוכים

לאחר שישראל נחלצה מתהום מלחמת יום הכיפורים, גולדה לקחה אחריות והתפטרה ונתניהו? מקפיד לטשטש את חלקו הגדול במחדל 7 באוקטובר ואת שרשרת הכישלונות שהשאירו את חמאס בשלטון

ראוי להשוות בין שתי המלחמות ובין שני המנהיגים שניהלו אותן. יחסי הכוחות ישראלי-חמאס הם בצורה כוללת לטובת ישראל, הנהגית משליטה אווירית מלאה ומעדיפות מוחלטת בכוח אדם ובאיכות הנשק. לא כך היה במלחמת יום הכיפורים, שאז נהנה האויב מעדיפות ניכרת. הלוחמים הישראלים גילו במלחמה הנוכחית גבורה עילאית, כשם שגילו במלחמת יום הכיפורים. למרות זאת, ישראל לא הצליחה לבצח בעזה, חמאס ממשיך לשלוט ברצועה. רק חטופים בודדים שוחררו בפעולה צבאית. את החטופים (עדיין לא את כולם) ניתן היה בליט ברידה לשחרר רק במחיר גורא של שחרור מאות טרוריסטים רוצחים. תכנון המלחמה התבסס על סדרה של פשיטות על הרצועה, ללא כיבוש שטח, ללא שליטה בסיוע ההצטייני ומבלי שהוכן תחליף לשלטון חמאס. דגנצואה היא שממאס ממשיך לשלוט, ממלא מחיש את שורותיו וזוכה לאהדה איריה בזכות שחרורם של רוצחיו מהכלא הישראלי.

מלחמת יום הכיפורים נגד מצרים, שנמשכה 20 יום, הושתתה על אסטרטגיה מצלחת. מלוא האחריות על הדג הצבאי, ובין היתר על הרמטכ"ל דודו, למרות הישגו בניהול המלחמה. דודו הניח את התפטרותו. שלוש שנים לאחר מכן נפטר מהתקף לב, ואולי משיברון לב, בהיותו כבן 50. הוועדה נמנעה מלעסוק באחריות המיניסטריאלית של הממשלה, פטרה את דייץ מאחריות אישית וציינה לשבח את גולדה מאיר. אולם ההפגנת נגד הממשלה נמשכו, ועיקרן היה ורישה להדיח את שר הביטחון דייץ. גולדה יכלה להמשיך בתפקידה אילו הדיחה את דייץ, אך היא כחרה להתפטר בעצמה. נראה שהייתה שותפה לכאבו של דודו, ולימים סיפרה שדרו הציל את מדינת ישראל.

מתכון לכישלון

50 שנה לאחר מכן, ב-7 באוקטובר 2023, ביצע חמאס טבח גורא ביישובים ובמחנות צה"ל הסמוכים לרצועת עזה, וחטף מאות אזרחים וחיללים, חיים ומתים. כך פרצה המלחמה הנמשכת כשנה ושלושה חודשים ולא הסתיימה עד היום (לעומת מלחמת יום הכיפורים, שבחזית המצרית נמשכה 20 יום).